

Paulo nia surat primeiru ba sarani sira iha Korintu 1 Korintu

Paulo hahuu nia surat

¹ Surat nee husi hau, Paulo hamutuk ho ita nia maluk sarani Sóstenes. Maromak hili tiha ona hau hodi foti hau sai Kristu Jesus nia apostolu.

² Hau hakerek surat nee ba imi, Maromak nia povu iha sidade Korintu. Maromak bolu ona imi sai Nia ema, i halo imi nia laran moos ona liu husi Kristu Jesus. Nia mos halo nunee ba ema barak iha mundu tomak, sira nee hotu adora ita nia Nai Jesus Kristu. Jesus nee sira nia Nai ho mos ita nia Nai.✧

³ Ami harohan atu ita nia Aman Maromak ho mos ita nia Nai Jesus Kristu hatudu Sira nia laran diak ba imi, i foo pas ho hakmatek ba imi.

Paulo foo agradese ba Nai Maromak

⁴ Hau sempre foo agradese ba Maromak, tanba Nia hatudu ona Nia laran diak ba imi liu husi Kristu Jesus.

⁵ Liu husi Kristu, Maromak foo ona bensaun oi-oin deit ba imi, para imi bele kompriende klean, i bele foo sai Nia liafuan ho diak.

⁶ Nee hatudu katak, buat nebee mak uluk ami foo sai ba imi kona ba Kristu, abut metin ona iha imi nia laran.

⁷ Maromak foo tiha ona kbiit oi-oin ba imi, nunee imi la falta buat ida atu halao Nia servisu

✧ **1:2** Apostolu sira nia Istoria 18:1; Joel 2:32

durante imi hein ita nia Nai Jesus Kristu fila fali mai husi lalehan.

⁸ Maromak sei hametin imi nia fiar too rohan. Nunee, bainhira ita nia Nai Jesus Kristu fila fali mai husi lalehan hodi foo justisa ba ema hotu-hotu, imi livre ona husi sala.

⁹ Maromak sei halo imi nia fiar metin duni, tanba Nia sempre halo tuir saida mak Nia hatete, i Nia bolu ona imi atu sai laran ida ho Nia Oan Jesus Kristu, ita nia Nai.

Sarani sira la bele fahe malu

¹⁰ Maun-alin sira, hau husu hodi ita nia Nai Jesus Kristu nia naran atu imi haree malu diak. La bele haan malu beibeik, maibee moris neon ida laran ida.

¹¹ Maun-alin doben sira, iha ema husi Cloe nia uma hatete ba hau dehan, imi balu haksasuk malu hela deit

¹² kona ba ami responsavel sira. Imi balu hatete, “Hau tuir Paulo.” Iha balu dehan, “Hau tuir Apolo.” Balu dehan, “Hau tuir Pedro.”* Balu tan dehan, “Hau tuir Kristu deit.”✧

¹³ Bainhira imi fahe malu nunee, imi hanesan fahe fali Kristu! Hau, Paulo mak mate iha krus ba imi ka? Lae! Ema foo sarani imi hodi hau nia naran ka? Lae!

¹⁴ Hau foo agradese ba Maromak, tanba uluk hau hamutuk ho imi iha nebaa, hau la foo sarani ema, so Krispu ho Gaio deit mak hau foo sarani.✧

¹⁵ Nunee imi ida la bele dehan, imi simu batizmu hodi hau nia naran.

* **1:12** Iha nee Paulo hakerek “Cefas”. Cefas nee Pedro nia naran seluk. ✧ **1:12** Apostolu sira nia Iatoria 18:24 ✧ **1:14** Apostolu sira nia Iatoria 18:8, 19:29; Roma 16:23

16 Hau foin hanoin hetan, hau mos foo sarani Estéfanas ho nia uma laran. Maibee hau hanoin katak, la iha tan ema seluk mak hau foo sarani.✠

17 Tanba Kristu haruka hau laos atu foo sarani ema, maibee atu foo sai Liafuan Diak. Nia lakohi atu hau foo sai ho matenek mundu nian. Se lae, bainhira hau foo sai kona ba Kristu nia mate iha krus, la iha folin ba sira.

Nai Maromak hatudu Nia kbiit ho matenek liu husi Nai Jesus nia mate

18 Iha ema balu hanoin dehan, buat nebee ami hanorin kona ba Kristu nia mate iha krus nee, beik liu. Sira nee lao dadauk tuir dalan mate nian. Maibee ba ita nebee mak lao tuir dalan salvasaun, Kristu nia mate nee hatudu sai Maromak nia kbiit.

19 Nee hanesan Maromak hatete tiha ona iha Livru Sagradu dehan,

“Ema nebee halo aan dehan kompriende klean,

Hau sei hatuun sira nia matenek.

Matenek nain sira nia hanoin,

Hau sei halakon tiha.”✠

20 Entaun ema matenek sira nee oinsaa? Matenek nain relijiaun ho lia nain sira oinsaa? Sira nee matenek tuir mundu nian, maibee Maromak halo sira nia matenek nee la vale tiha.✠

21 Maromak nia matenek makaas teb-tebes. Nia desidi katak, ita ema la bele konhese Nia liu husi ita nia matenek rasik. Maibee Nia hakarak uza Liafuan Diak kona ba Kristu nia mate atu salva see-see deit mak fiar, maski ema iha mundu nee dehan Liafuan Diak nee buat beik ida.

✠ **1:16** 1 Korintu 16:15 ✠ **1:19** Isaias 29:14 ✠ **1:20** Jó (Ayub) 12:17; Isaias 19:12, 33:18, 44:25

²² Ema Judeu sira hakarak haree lai milagre mak foin sira fiar. Ema Gregu sira hakarak rona lai buat nebee mak tama iha sira nia kakutak mak foin sira fiar.

²³ Maibee ami nee foo sai deit kona ba Kristu nia mate iha krus. Kristu nee Salvador nebee Maromak promete hori uluk kedas atu haruka mai. Kristu nia mate nee xoke ema Judeu nia laran. I ba ema Gregu, buat nee la tama sira nia ulun.

²⁴ Maibee ba ita nebee Maromak bolu ona atu sai Nia ema, atu ita ema Judeu ka laos Judeu, Kristu nia mate nee hatudu Maromak nia kbiit ho Maromak nia matenek.

²⁵ Ema balu konsidera Maromak nia matenek nee buat beik ida, afinal Nia matenek liu sira. Sira hanoin dehan Maromak la iha kbiit, afinal Nia kbiit boot liu sira nian.

²⁶ Maun-alin sira, hanoin took uluk bainhira Maromak bolu imi atu sai Nia ema, imi nee oinsaa? Imi uitoan deit mak matenek tuir mundu nian, uitoan deit mak ema boot, uitoan deit mak liurai nia jersaun.

²⁷ Maibee Maromak hili ema sira nebee mak ema baibain konsidera beik atu hamoe ema nebee mak gaba aan dehan matenek. Nia hili ema sira nebee mak ema baibain konsidera fraku atu halo moe ema nebee mak gaba aan dehan iha kbiit.

²⁸ Nia hili ema sira nebee kiik iha mundu nee, sira nebee ema seluk hatuun, sira nebee ema seluk konsidera la iha folin. Nia hakarak uza ema kiik sira nee hodi hatuun fali ema nebee gaba aan dehan iha kbiit.

²⁹ Maromak halo nuneu atu ema ida la bele foti aan iha Nia oin.

³⁰ Maromak mak halo imi sai laran ida ho Kristu Jesus, i Kristu hatudu Maromak nia matenek mai ita. Nee dehan katak, Kristu halo ita diak malu ho Maromak, Nia halo ita sai ema nebee moris ho laran moos, i Nia selu kotu ita nia tusan hodi foo liberdade mai ita.

³¹ Tanba nee, hanesan hakerek tiha ona iha Livru Sagradu dehan, “Diak liu gaba buat nebee mak ita nia Nai halo, duke gaba ita nia aan rasik.”✧

2

Paulo uza liafuan simples hodi foo sai kona ba Nai Jesus Kristu

¹ Maun-alin sira, uluk bainhira hau baa iha imi, hau foo sai ba imi Maromak nia planu nebee uluk taka hela. Maibee hau laos uza liafuan aas hodi hatudu aan hanesan ema matenek ida.

² Tanba hau desidi katak, durante hau hamutuk ho imi, hau sei haluha tiha buat hotu-hotu. Hau so hatene deit kona ba Jesus Kristu, liu-liu Nia mate iha krus.

³ Iha tempu nebaa bainhira hau hamutuk ho imi, hau senti hau la iha kbiit, hau tauk loos too nakdedar.✧

⁴ Hau nia liafuan ho hau nia hanorin simples deit. Hau la uza liafuan ema matenek nian atu dada ema, maibee kbiit Espiritu Santu nian mak hatudu ba imi katak liafuan nee loos.

⁵ Nunee Maromak nia kbiit mak halo imi fiar, laos tanba ema nia matenek rasik.

Paulo hanorin tuir matenek Espiritu Santu nian

✧ **1:31** Jeremias 9:24 ✧ **2:3** Apostolu sira nia Istoria 18:9

⁶ Maski nunee bainhira ami koalia ho ema nebee abut metin ona iha Kristu, ami uza duni liafuan matenek nian. Maibee laos matenek mundu nian, i laos matenek tuir ukun nain sira iha mundu agora, tanba sira sei lakon hotu.

⁷ Matenek nebee mak ami foo sai nee, matenek Maromak nian. Molok mundu hahuu, Maromak iha planu nanis ona atu foti aas ita liu husi Jesus nia mate, maibee durante nee Nia planu nee sei taka hela.

⁸ Nai Jesus nee Kbiit Nain. Maibee ukun nain sira iha mundu nee, la iha ida mak komprien de Maromak nia planu kona ba Nia. Se sira komprien de karik, sira la brani oho ita nia Nai iha krus.

⁹ Iha Livru Sagradu hakerek kona ba Maromak nia planu nebee mak uluk sei segredu nee dehan, "Ita ema nia matan seidauk haree,

ita nia tilun seidauk rona,

ita nia neon seidauk hanoin hetan

buat nebee mak Maromak prepara tiha ona

ba ema nebee mak hadomi Nia."✧

¹⁰ Agora Maromak foo sai tiha ona Nia planu nee ba ita liu husi Nia Espiritu. Nia Espiritu nee buka hatene buat hotu-hotu too nia huun. Too Maromak nia hanoin nebee klean mos, Nia Espiritu buka tuir hotu.

¹¹ Ema ida la bele hatene lo-loos ema seluk nia hanoin, so ema nee rasik mak bele hatene. Maromak mos nunee. So Maromak nia Espiritu mak bele hatene Maromak nia hanoin.

¹² Ita simu ona Maromak nia Espiritu, laos espiritu mundu nian. Nunee ita bele komprien de

✧ 2:9 Isaias 64:4

bensaun boot nebee mak Maromak foo ona mai ita ho gratis.

¹³ Buat sira nee mak ami hatete sai ba ema. Ami laos uza liafuan nebee ema matenek hanorin mai ami, maibee ami uza liafuan nebee mak Maromak nia Espiritu foo. Nunee ami uza Espiritu nia liafuan hodi esplika buat nebee mak Espiritu nee foo sai mai ami.

¹⁴ Maibee se Maromak nia Espiritu la hela iha ema ida nia laran, ema nee sei la simu saida mak Maromak nia Espiritu koalia. Nia la bele kompriende, nia hanoin liafuan nee buat beik ida, tanba so ho Espiritu nia tulun mak ema bele kompriende.

¹⁵ Se Maromak nia Espiritu hela iha ema ida, ema nee bele tetu buat hotu-hotu hodi hatene saida mak loos, saida mak sala. Maibee ema seluk la hatene oinsaa atu tetu fali nia.

¹⁶ Iha Livru Sagradu hakerek dehan,
 “See mak bele kompriende Nai Maromak nia hanoin?

See mak bele foo hanoin fali Nia?”✧

Maibee ita nebee Maromak nia Espiritu domina ona nee hanoin hanesan Kristu.

3

Sarani sira iha Korintu haksesuk malu

¹ Maun-alin sira, uluk hau hamutuk ho imi, hau koalia ba imi hanesan fali hau koalia ba ema nebee moris tuir mundu nia hakarak, ka ema nebee mak foin fiar ba Kristu. Hau la bele koalia ba imi hanesan hau koalia ba ema nebee moris tuir Espiritu Santu nia hakarak.

✧ **2:16** Isaias 40:13

² Iha tempu nebaa hau tenki hanorin imi buat kamaan deit. Imi seidauk bele simu buat todan, tanba imi hanesan bebee nebee sei susu deit, seidauk bele haan. Too agora mos imi seidauk bele.✧

³ Imi sei hanoin hanesan fali ema mundu nian. Imi laran moras ba malu, i haksesuk malu. Nee hatudu katak imi tuir nafatin mundu nia hakarak. Nunee imi nia hahalok hanesan fali ema mundu nian.

⁴ Imi balu dehan, “Hau tuir Paulo.” Balu dehan, “Hau tuir Apolo.” Hahalok nee hatudu katak imi nafatin hanesan ema mundu nian.✧

⁵ Apolo nee see loos? I hau, Paulo nee see? Ami nee hanesan atan deit. Ami hatudu dalan ba imi atu imi bele fiar ba Kristu. Ami ida-idak halao knaar nebee ita nia Nai foo tiha ona ba ami.

⁶ Hau mak kuda Liafuan Diak iha imi, Apolo mak rega, maibee Maromak mak halo buras.✧

⁷ Entaun ema nebee kuda fini ho mos ida nebee rega, ru-rua la importante hotu. Importante mak Maromak, tanba Nia mak halo fini nee moris too sai buras.

⁸ Ema nebee kuda ho mos ema nebee rega, iha objetivu nebee hanesan, i Maromak sei selu ida-idak nia kolen.

^{9a} Ami nain rua nee halao Maromak nia servisu. I imi nee hanesan Maromak nia toos.

Paulo hahuu Nai Maromak nia servisu iha Korintu, ema seluk kontinua

^{9b} Imi mos hanesan uma ida nebee Maromak harii dadauk.

✧ **3:2** Ebreu 5:12-13 ✧ **3:4** 1 Korintu 1:12 ✧ **3:6** Apostolu sira nia Iatoria 18:4-11,24-28

¹⁰ Maromak hatudu ona Nia laran diak mai hau hodi halo hau sai ema primeiru nebee hanorin imi kona ba Kristu. Hau hanesan badaen matenek ida nebee kee rai hodi hada fatuk para sai uma nia alsesu. Agora ema seluk hanorin tan imi. Sira nee hanesan badaen nebee harii uma iha alsesu nee nia leten. Maibee badaen ida-idak tenki kuidadu, oinsaa mak nia halo uma nee.

¹¹ Tanba Maromak tau tiha ona uma nee nia alsesu, nee mak Jesus Kristu. Ita la bele tau tan seluk.

¹² Badaen sira bele harii uma iha alsesu nee nia leten, uza buat folin oi-oin, hanesan osan mean, osan mutin, fatuk murak, ai, duut manulain ho duut sel-seluk.

¹³ Maibee iha loron ikus bainhira Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia, Nia sei tau ahi hodi koko badaen sira nia servisu. Ahi nee sei hatudu mo-moos, badaen ida-idak nia servisu dura ka lae.

¹⁴ Se uma nee dura nafatin, entaun Maromak sei selu badaen nee nia kolen.

¹⁵ Se uma nee mutuk tiha, entaun badaen nee lakon leet deit. Nia rasik mos atu mutuk sal-sala, maibee too ikus nia hetan salvasaun.

Sarani sira mak Nai Maromak nia uma kreda

¹⁶ Imi hatene katak, imi Maromak nia uma kreda, i Maromak nia Espiritu hela iha imi.✧

¹⁷ Se karik ema ruma sobu rahun Maromak nia uma, Maromak mos sei halo rahun nia. Tanba Maromak nia uma nee santu, i Nia uma mak imi sira nee.

¹⁸ Keta bosok imi nia aan. Se iha ema ida iha imi nia klaran hanoin dehan nia matenek

✧ 3:16 1 Korintu 6:19; 2 Korintu 6:16

tuir mundu nian, entaun diak liu nia husik tiha matenek nee, atu nia bele sai matenek iha Maromak nia oin.

¹⁹ Tanba Maromak konsidera matenek mundu nian buat beik ida. Nee hanesan hakerek tiha ona iha Livru Sagradu dehan, “Maromak sei hamonu matenek nain sira ho sira nia matenek rasik.”✠

²⁰ Iha Livru Sagradu hakerek mos dehan, “Nai Maromak hatene katak, ema matenek sira nia hanoin la iha folin.”✠

²¹ Nee duni la bele foti aan tan dehan imi tuir ema ida nee ka ema ida nebaa, tanba Maromak foo tiha ona buat hotu-hotu ba imi.

²² Atu hau Paulo ka, Apolo ka, Pedro,* atu mundu nee ka, atu moris ka mate, atu buat nebee agora iha ka buat nebee aban-bainrua sei mai, buat sira nee imi nian hotu.

²³ Imi nee Kristu nian. I Kristu nee Maromak nian.

4

Apostolu sira nia moris

¹ Nee duni imi tenki konsidera ami nee Kristu nia atan deit. Maromak foo fiar mai ami atu foo sai Nia planu segredu.

² Baibain kuandu patraun foo fiar ba nia atan ida, atan nee tenki foo laran ba nia patraun.

³ Hau nee atan ida oinsaa? Mai hau, imi atu dehan hau atan diak ka la diak, hau la preokupa. Atu tribunal mak desidi mos, hau la interese.

✠ **3:19** Jó (Ayub) 5:13 ✠ **3:20** Salmus (Mazmur) 94:11 * **3:22** Iha nee Paulo hakerek “Cefas”. Cefas nee Pedro nia naran seluk.

Hau rasik mos la tetu hau nia moris hodi desidi, hau atan ida nebee diak ka lae.

⁴ Hau hanoin hau nia laran moos, maibee nee laos dehan katak hau la iha sala. Nai Jesus mak sei desidi, hau nee sala ka la sala.

⁵ Nee duni la bele sai juis ba ema seluk, tanba tempu atu tesi lia seidak too. Hein too Nai Jesus fila fali mai husi lalehan. Nia sei tesi ema hotu-hotu nia lia. Saida deit mak ema subar iha nakukun laran, Nia sei foo sai iha ema hotu nia oin. Too ema nia hakarak nebee segredu hela mos, Nia sei hatudu sai. Depois Maromak sei gaba ema ida-ida tuir nia hahalok.

⁶ Maun-alin sira, iha hau nia liafuan ohin nee, hau hakarak uza hau ho Apolo hanesan ezemplu, para imi bele kompriende liafuan nebee dehan, "Halo tuir saida mak hakerek iha Livru Sagradu, la bele halo liu ida nee." Se imi halo tuir liafuan nee, imi sei la foti aas responsavel ida i hatuun fali ida seluk.

⁷ Imi hanoin dehan imi liu ema seluk ka? Buat hotu-hotu nebee imi iha, Maromak mak foo. Entaun nusaa mak imi foti aan hanesan fali imi hetan buat sira nee husi imi nia kbiit rasik?

⁸ Imi hanoin katak imi iha ona buat hotu-hotu, imi riku ona, imi ukun ona hanesan liurai. Maibee ami lae. Se imi sai liurai duni, entaun ami mos kontenti, tanba ami bele ukun hamutuk ho imi.

⁹ Tuir hau nia hanoin, Maromak halo ami apostolu sira hamriik iha fatin nebee ikus liu. Ami hanesan ema dadur nebee mak atu simu kastigu mate iha ema hotu-hotu nia oin. Ema iha mundu tomak hateke ba ami, anju sira mos hateke hela.

¹⁰ Ema hanoin dehan ami nee beik tanba ami tuir Kristu, maibee imi senti aan dehan imi matenek tanba imi Kristu nian. Ema konsidera ami fraku, maibee imi senti imi nia aan iha kbiit. Ema hatuun ami, maibee sira respeita fali imi.

¹¹ Too agora ami hamlaha-hamrook, i ami nia hena aat loos ona. Dala barak ema baku ami. Ami nia uma rasik la iha.

¹² Ami servisu makaas ho ami nia liman rasik hodi sustenta ami nia aan. Bainhira ema foo malisan mai ami, ami husu Maromak foo bensaun ba sira. Bainhira ema halo terus ami, ami aguenta deit.✧

¹³ Bainhira ema hatete aat ami, ami hataan ho diak. Too agora ema iha mundu nee konsidera ami hanesan buat foer ida, hanesan buat dodok ida nebee ema soe deit.✧

¹⁴ Hau hakerek buat sira nee laos atu halo moe imi. Maibee hau hakarak foo hanoin ba imi nudar hau nia oan doben.

¹⁵ Iha ema rihun ba rihun mak hatudu dalan ba imi kona ba Kristu Jesus, maibee hau mesak deit mak sai imi nia aman. Tanba hau mak ema primeiru nebee foo sai ba imi Liafuan Diak kona ba Kristu Jesus.

¹⁶ Nunee hau husu atu imi moris tuir hau nia ezemplu.✧

¹⁷ Tanba nee, hau haruka Timóteo atu baa ajuda imi. Hau hadomi nia hanesan hau nia oan rasik, nia mos ema ida nebee foo laran ba ita nia Nai. Timóteo sei foo hanoin ba imi kona ba hau nia lalaok moris nudar ema nebee tuir Kristu Jesus. Iha hau nia moris nee, hau sempre

✧ **4:12** Apostolu sira nia Istoria 18:3 ✧ **4:13** Ebreu 11:38

✧ **4:16** 1 Korintu 11:1; Filipi 3:17

halo tuir buat nebee mak hau hanorin ba sarani sira iha nebee-nebee.

¹⁸ Iha imi balu hanoin dehan, hau la baa tan vizita imi. Nunee sira foti aan.

¹⁹ Maibee se ita nia Nai hakarak, la kleur tan hau baa iha nebaa. Depois hau sei haree, ema sira nebee foti aan nee koalia hoibun boot deit ka sira iha duni kbiit.

²⁰ Tanba Maromak ukun ema ida nia moris, haree husi kbiit nebee Maromak foo ba nia, laos haree husi ema nee nia liafuan deit.

²¹ Agora imi hili deit. Imi hakarak hau baa ho rota atu koriji imi ka, imi hakarak hau baa hatudu domin ho laran maus?

5

Duni sai tiha sarani sira nebee halo buat aat

¹ Hau rona katak, iha ema ida husi imi mak halo sala seksual, nia hola fali nia aman nia feen kiik. Saida mak nia halo nee aat liu fali ema nebee mak la konhese Maromak.✧

² Maibee imi foti aan nafatin hanesan fali buat ida la kona imi. Tuir loos imi tenki moe ho laran susar. I ema nee, imi tenki bandu atu la bele hamutuk tan ho imi sarani sira.

³ Maski hau dook husi imi, maibee hau nia laran hamutuk ho imi. Nunee hau desidi tiha ona ema nee nia kastigu oinsaa, hanesan fali hau mos iha nebaa.

⁴ Entaun imi tenki halibur malu hamutuk hodi Nai Jesus nia naran. Hau nia laran mos sei hamutuk ho imi iha nebaa. Depois hodi Nai Jesus nia kbiit

⁵ imi tenki duni sai ema nee husi sarani sira nia leet hodi entrega nia ba iha Satanás nia liman.

✧ **5:1** Deuteronomiu (Ulangan) 22:30

Nunee nia sei hetan susar ho terus iha mundu nee, atu nia bele husik nia hahalok aat i bele hetan salvasaun bainhira Nai Jesus fila fali mai husi lalehan hodi foo justisa ba ema hotu.

⁶ La bele foti aan tan! Keta haluha katak, ita kahur fermentu uitoan deit ba trigu, bele halo masa trigu tomak nee sae. Nunee mos se imi husik ema halo buat aat iha imi nia klaran, sarani sira seluk mos bele halo tuir.✧

⁷ Nee duni soe tiha fermentu tuan nee, para imi bele sai hanesan paun foun nebee la tau fermentu. Loos duni, imi nia sala hamoos tiha ona, tanba Kristu mate tiha ona hanesan bibi malae oan nebee ema Judeu oho nudar sakrifisiu iha tempu Paskua.✧

⁸ Tanba nee, mai ita moris hanesan ema nebee selebra festa Paskua. Nunee ita la haan ona paun nebee mak tau fermentu tuan, nee dehan katak, ita la bele halo ona sala ho buat aat oi-oin. Maibee ita haan fali paun nebee mak la tau fermentu, nee dehan katak, ita moris ho laran moos i koalia buat nebee loos.✧

⁹ Uluk hau hakerek ba imi dehan, imi la bele liga ema nebee mak halo sala seksual.

¹⁰ Maibee hau laos bandu imi atu liga ema jentiu sira nebee mak halo sala seksual ka sala sel-seluk, hanesan matan fuan naklosu ba osan, han-matak ema nia sasaan, ka adora fali lulik. Se ita lakohi liga ema jentiu sira hanesan nee, diak liu ita husik tiha mundu nee.

¹¹ Hau hakarak hatete mak nee: La bele liga ema nebee dehan nia fiar ba Kristu, maibee nia

✧ 5:6 Galásia 5:9 ✧ 5:7 Ézodu (Keluaran) 12:5 ✧ 5:8 Ézodu (Keluaran) 13:7; Deuteronomiu (Ulangan) 16:3

halo sala seksual, nia matan fuan naklosu ba osan, adora fali lulik, hatete aat ema, lanu-teen ka han-matak ema nia sasaan. La bele liga ema hanesan nee, atu tuur haan hamutuk mos la bele.

¹²⁻¹³ Kona ba ema nebee la fiar ba Kristu, hau la iha direitu atu tesi sira nia lia. Maromak mak hatene sira sala ka la sala. Maibee kona ba imi nia maluk sarani, imi rasik tenki tesi sira nia lia. Hanesan hakerek tiha ona iha Livru Sagradu dehan, “Duni sai tiha ema aat husi imi nia klaran.”✧

6

Sarani sira la bele lori malu ba iha tribunal

¹ Bainhira imi sarani ho sarani mak halo problema, nusaa mak imi brani lori malu ba iha juis ida nebee la konhese Maromak? Nusaa mak la foo ba Maromak nia povu mak rezolve?

² Imi hatene katak aban-bainrua Maromak nia povu mak sei tesi ema mundu nee nia lia. Entaun nusaa mak imi la bele rezolve problema kiik?

³ Imi mos hatene katak aban-bainrua ita sei tesi anju sira nia lia. Entaun tuir loos imi bele rezolve problema nebee mosu iha imi nia moris loro-loron.

⁴ Nusaa mak problema hanesan nee, imi entrega fali ba juis nebee la iha naran diak iha sarani sira nia leet?

⁵ Hau koalia nunee atu halo imi moe. Keta halo be imi la iha ema ida nebee matenek atu tesi imi sarani sira nia lia.

✧ **5:12-13** Deuteronomiu (Ulangan) 13:5, 17:7, 19:19, 22:21,24, 24:7

⁶ Too imi lori fali imi nia maluk sarani baa kesar iha tribunal, iha loos ema jentiu sira nia oin.

⁷ Bainhira imi lori malu ba iha tribunal, bele dehan imi lakon ona. Se imi nia maluk sarani halo problema ho imi, diak liu simu tiha deit. Se sira han-matak imi nia sasaan ruma, diak liu husik deit ba.

⁸ Maibee imi la husik, imi rasik mos han-matak ema nia sasaan i halo problema ho ema. Aat liu tan, imi halo ba imi nia maluk sarani rasik.

⁹ Keta bosok imi nia aan. Imi hatene ona katak, ema aat sei la tama iha Maromak nia reinu. Hanesan ema nebee halo sala seksual, adora fali lulik, halo relasaun seksual ho ema nebee laos nia feen ka laen, mane ho mane hola fali malu,

¹⁰ naok-teen, matan fuan naklosu ba osan, lanu-teen, hatete aat ema, ka han-matak ema nia sasaan. See mak moris hanesan nee sei la tama iha Maromak nia reinu.

¹¹ Afinal uluk imi balu mos hahalok hanesan nee. Maibee agora Maromak hamoos tiha ona imi nia sala, Nia halo imi moris ho laran moos, i Nia simu ona imi. Ita nia Maromak halo buat sira nee hotu liu husi Nai Jesus Kristu hodi Maromak nia Espiritu nia kbiit.

Uza ita nia isin lolon hodi foti aas Nai Maromak nia naran

¹² Ema balu dehan, “Ita iha direitu atu halo buat saida deit.” Maibee nee laos dehan katak, buat hotu diak ba ita. Hau rasik mos lakohi atu buat ruma domina fali hau.✧

¹³ Ema balu mos dehan, “Ita nia kabun iha para simu hahaan, hahaan nia fatin mak kabun.

✧ 6:12 1 Korintu 10:23

Entaun haan deit ba!” Maibee too loron ida Maromak sei halo buat rua nee la iha tiha. Ita nia isin laos para halo sala seksual, maibee para serbi Nai Jesus, i Nia mak Nain ba ita nia isin.

¹⁴ Bainhira ita nia isin nee mate, Maromak sei uza Nia kbiit hodi halo ita moris fila fali ho isin lolon foun, hanesan mos uluk Nia halo moris fali Nai Jesus husi mate.

¹⁵ Keta haluha katak, imi nia isin lolon hola parte iha Kristu. Entaun hau nia isin lolon nebee sai tiha ona Kristu nian nee, hau atu uza fali hodi baa hamutuk ho feto luroon ka? La bele!

¹⁶ Imi hatene ona katak, ema nebee foo nia aan ba feto luroon, nia sai ona ida ho feto nee. Tanba iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Sira nain rua sai ona ida.”✧

¹⁷ Maibee ema nebee mak foo nia aan ba ita nia Nai, sai laran ida ho Nia.

¹⁸ Imi tenki halai dook husi sala seksual. Tanba see mak halo sala seksual, nia halo sala hasoru nia isin rasik, sala sel-seluk laos hasoru nia isin.

¹⁹ Keta haluha katak imi nia isin lolon hanesan uma kreda ba Espiritu Santu atu hela. Maromak rasik mak foo Nia Espiritu nee ba imi, i Nia Espiritu hela iha imi nia laran. Nee duni imi nia isin nee laos imi nian, maibee Maromak nian.✧

²⁰ Maromak sosa kotu tiha ona imi ho folin nebee karun. Nee duni imi tenki uza imi nia isin hodi foti aas Maromak nia naran.

7

Feen ho laen

✧ **6:16** Jénesis (Kejadian) 2:24 ✧ **6:19** 1 Korintu 3:16; 2 Korintu 6:16

¹ Agora hau hakarak hataan buat nebee mak imi husu iha imi nia surat dehan, “Se mane la hola feto, nee diak ka lae?” Diak duni.

² Maibee iha ema barak halo sala seksual. Entaun diak liu mane ida-idak iha nia feen rasik i feto ida-idak mos iha nia laen rasik.

³ Imi kaben nain sira tenki halo tuir imi nia obrigasaun nudar feen-laen. Laen la bele hadook aan husi nia feen, nunee mos feen la bele hadook aan husi nia laen.

⁴ Feen la bele dehan nia isin nee ninian rasik, tanba nia foo tiha ona ba nia laen. Nunee mos laen la bele dehan nia isin nee ninian rasik, tanba nia foo tiha ona ba nia feen.

⁵ Imi feen-laen sira la bele hadook aan ba malu. Maibee se karik imi desidi hamutuk atu hadook aan para bele foo aan ba orasaun durante tempu badak, entaun bele. Maibee bainhira tempu nee hotu ona, imi tenki hamutuk fali nudar feen-laen. Keta halo be Satanás tenta imi tanba imi la aguenta.

⁶ Hau hatete ida nee laos atu haruka imi hadook aan ba malu durante tempu badak, maibee atu foo lisensa deit.

⁷ Tuir loos hau hakarak para ema hotu-hotu moris hanesan hau, lalika kaben. Maibee hau hatene katak, Maromak foo kbiit ba ema balu atu la kaben, i foo kbiit ba ema seluk atu kaben.

⁸ Hau hakarak hatete ba klosan sira ho mos feto faluk sira katak, diak liu imi hanesan hau, lalika kaben.

⁹ Maibee se imi senti la domina aan tan, diak liu imi kaben duke la aguenta tan ona.

¹⁰ Agora hau foo orden ba kaben nain sira. Orden nee laos husi hau rasik, maibee husi Nai Jesus. Feen la bele soe nia laen.

¹¹ Maibee se nia soe nia laen karik, nia la bele kaben tan ho ema seluk. Nia bele mesak nafatin, se lae, dame malu fali ho nia laen. Laen mos la bele soe nia feen.☆

¹² Agora hau koalia ba sira seluk. Ida nee husi hau, laos husi Nai Jesus. Se mane ida fiar ba Kristu i nia feen la fiar, maibee fetu nee hakarak atu sira moris hamutuk nafatin, la bele soe nia.

¹³ Nunee mos, se fetu ida fiar ba Kristu i nia laen la fiar, maibee mane nee hakarak atu sira moris hamutuk nafatin, la bele soe nia.

¹⁴ Tanba mane nebee la fiar ba Kristu nee, Maromak konsidera moos tanba nia laran ida ho nia feen. Nunee mos fetu nebee la fiar ba Kristu, Maromak konsidera moos tanba nia laen nebee fiar. Sira nia oan mos Maromak konsidera moos. Se laos nunee, sira nia oan hanesan fali ema jentiu.

¹⁵ Maibee se ema nebee la fiar ba Kristu hakarak husik nia kaben nebee fiar, entaun husik ba. Nia kaben nebee fiar nee livre ona. Tanba Maromak bolu imi atu moris iha pas ho hakmatek nia laran.

¹⁶ Feen sira nebee mak fiar, dala ruma imi bele lori imi nia laen ba Kristu para nia mos hetan salvasaun, maibee dala ruma mos lae. Nunee mos laen sira nebee mak fiar, dala ruma imi bele lori imi nia feen ba Kristu para hetan salvasaun, maibee dala ruma lae.

Ita tenki tuir dalan moris nebee Nai Maromak foo ba ita

¹⁷ Ita nia Nai foo ba ita ida-idak dalan moris nebee la hanesan. Balu kaben nain, balu klosan,

☆ **7:11** Mateus 5:32, 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18

balu sunat, balu lae, balu atan, balu livre. Nunee diak liu imi ida-idak tuir nafatin imi nia dalam moris uluk nian bainhira Maromak fo-foun bolu imi atu tuir Nia. Regra nee hau hanorin ba sarani sira iha nebee-nebee.

¹⁸ Ezemplu, se ema ida sunat ona bainhira Maromak bolu nia, keta buka dalam atu halakon fali sunat nee. Nunee mos ho ema nebee mak seidauk sunat bainhira Maromak bolu nia, lalika husu atu sunat.

¹⁹ Tanba sunat ka la sunat, nee la importante. Importante mak ita halo tuir Maromak nia ukun fuan.

²⁰ Diak liu imi ida-idak tuir nafatin imi nia dalam moris uluk nian bainhira Maromak fo-foun bolu imi atu tuir Nia.

²¹ Karik uluk Maromak bolu imi atu tuir Nia, imi ema nia atan, la buat ida. Maibee se imi nia patraun bele husik imi sai livre husi atan, diak liu tan.

²² Keta haluha, bainhira Maromak bolu ema ida atu tuir Nai Jesus, Nia la haree ba ema nee atan ka laos atan. Se ema nee atan ba patraun ida, iha Nai Jesus nia oin, nia livre. Se nia laos atan ba ema, nia sai fali atan ba Kristu.

²³ Maromak sosa kotu tiha ona imi ho folin nebee karun. Nee duni imi la bele sai tan atan ba ema seluk.

²⁴ Entaun maun-alin sira, iha imi nia moris hamutuk ho Maromak, diak liu imi ida-idak moris nafatin hanesan uluk bainhira Maromak bolu imi atu tuir Nai.

Lia menon ba ema nebee mak la kaben

²⁵ Imi husu hau kona ba ema nebee mak seidauk kaben. Ita nia Nai la foo hatene hau kona ba buat nee. Maibee tanba Nai Maromak

nia laran luak mai hau mak hau sai ema ida nebee imi bele konfia.

²⁶ Tuir hau nia hanoin, diak liu klosan sira sai klosan nafatin tanba agora dadauk mundu nakonu ho terus oi-oin.

²⁷ Imi nebee iha feen, la bele fahe malu ho nia. Imi nebee la iha feen, lalika buka dalan atu kaben.

²⁸ Maibee se imi kaben, nee la sala ida. Nunee mos se fetu klosan kaben, la sala ida. Maibee ema nebee mak kaben sei hetan susar oi-oin iha mundu nee, i hau hakarak atu imi la bele hetan susar nunee.

²⁹ Maun-alin sira, hau nia hanoin nunee: Tempu besik hotu ona. Nunee komesa agora, ema nebee iha feen la bele hanoin deit nia feen.

³⁰ Ema nebee tanis la bele hanoin deit nia laran tristi nee. Ema nebee haksolok la bele hanoin deit nia haksolok nee. Ema nebee sosa sasaan la bele hanoin deit nia sasaan nee.

³¹ Ema nebee halo saida deit iha mundu nee la bele laran metin ba buat sira nee. Tanba la kleur tan mundu nebee ita haree dadauk nee la iha ona.

³² Hau lakohi atu imi preokupa kona ba buat oi-oin. Mane nebee la kaben, nia preokupa liu ba ita nia Nai, nia hakarak halo haksolok ita nia Nai nia laran.

³³ Maibee mane nebee iha feen, nia preokupa liu ba moris iha mundu nee, nia hakarak halo haksolok nia feen nia laran.

³⁴ Nee halo nia hanoin fahe ba rua. Nunee mos fetu nebee nia laen la iha ona ka fetu nebee sei klosan, nia preokupa liu ba ita nia Nai, nia hakarak foo nia isin ho klamar tomak ba ita nia Nai. Maibee fetu nebee iha laen, nia preokupa

liu ba moris iha mundu nee, nia hakarak halo haksolok nia laen nia laran.

³⁵ Hau foo hanoin buat sira nee ba imi atu ajuda imi, laos atu bandu imi kaben ka la kaben. Hau hakarak atu imi moris tuir dalan nebee loos hodi serbi ita nia Nai ho laran tomak.

³⁶ Ba mane nebee troka prenda ona, se nia hakarak atu kaben ona tanba nia senti la aguenta tan i feto nebee nia atu kaben mos tinan boot ba dadauk, entaun kaben deit ba. Nee la sala ida.

³⁷ Maibee se nia desidi atu la kaben, nee mos buat diak ida. Naran katak nia bele domina aan, i nia rasik mak foti desizaun nee, laos ema seluk mak obriga.

³⁸ Nunee, se nia kaben ho nia namorada nee, nia halo buat nebee loos. Maibee se nia desidi atu la kaben, nee diak liu tan.

³⁹ Feto nebee kaben ona, nia sai ida deit ho nia laen durante nia laen sei moris. Maibee se nia laen mate, nia bele kaben fali, naran katak nia laen ida foun nee mos fiar ba Nai Jesus.

⁴⁰ Tuir hau nia hanoin, se feto faluk nee la kaben fali, nee diak liu tan. Hau hanoin liafuan nee mai husi Maromak nia Espiritu.

8

Kona ba naan nebee ema hamulak tiha ba lulik

¹ Agora hau hakarak koalia kona ba naan nebee mak ema hamulak tiha ba lulik. Ita sarani sira senti aan dehan ita hotu hatene ona kona ba buat nee. Baibain ema nebee hatene buat ruma, nia foti aan, maibee ema nebee iha domin, hametin nia maluk nia fiar.

² Ema nebee fiar aan dehan hatene ona buat ruma, afinal nia seidauk hatene lo-loos.

³ Maibee ema nebee hadomi Maromak, ema nee mak Maromak konhese.

⁴ Agora, kona ba naan nebee mak ema hamulak tiha ba lulik: Ita hotu hatene katak, lulik nebee ema adora iha mundu nee la vale buat ida. Tanba Maromak nee ida deit, la iha tan maromak seluk.✧

⁵ Ema adora buat bar-barak iha lalehan ho iha rai hanesan fali sira nia nai. Sira dehan buat sira nee mak sira nia maromak.

⁶ Maibee ba ita sarani sira, Maromak ida deit, Nia mak ita hotu nia Aman. Nia mak huun ba buat hotu-hotu, i ita moris atu serbi Nia. Ita nia Nai mos ida deit, Nia mak Jesus Kristu. Bainhira mundu seidauk iha, Maromak foo fiar ba Kristu atu halo lalehan ho rai ho buat hotu-hotu iha laran, ita mos hetan moris liu husi Nia.

⁷ Maski nunee sarani balu seidauk kompriende too iha nebaa. Uluk sei jentiu, sira toman ona adora lulik. Nunee se sira haan naan nebee mak ema hamulak tiha ona ba lulik, sira hanoin dehan sira mos tama hotu iha nebaa. Sira senti sira halo sala, tanba sira nia laran ru-rua.

⁸ Maibee hahaan la bele lori ita hakbesik ba Maromak. Ita haan mos, la halo ita sai diak, la haan mos, la halo ita sai aat.

⁹ Maski nunee kuidadu. O livre atu haan naan saida deit, maibee keta halo be o uza o nia liberdade nee halo fali o nia maluk sarani nebee sei laran ru-rua monu ba sala.

¹⁰ O hatene katak haan naan nebee mak ema hamulak tiha ba lulik la sala. Maibee se ema nebee duvida hela haree o haan naan iha uma lulik, nia mos bele brani atu haan, maski nia hanoin katak sala karik.

✧ **8:4** Deuteronomiu (Ulangan) 4:35,39, 6:4

¹¹ Nunee ho buat nebee o hatene nee, o estraga fali o nia maluk sarani nebee mak laran ru-rua. Afinal Kristu mos mate ba nia.

¹² Bainhira o halo sala hanesan nee hasoru o nia maluk sarani, o halo kanek nia laran nebee mak ru-rua nee, i o halo sala mos hasoru Kristu.

¹³ Entaun, se naan nebee hau haan nee halo hau nia maluk monu ba sala, hau prontu atu la haan naan tan. Tanba hau lakohi halo hau nia maluk monu.

9

Paulo lakohi uza nia direitu nudar apostolu

¹ Imi hanoin hau laos livre atu halo saida deit mak loos ka? Imi hanoin hau nee laos apostolu ka? Imi hanoin hau nunka haree ita nia Nai Jesus ka? Hau haree duni ho matan rasik! I liu husi hau nia servisu mak imi sira nee fiar ba Nai Jesus.

² Maski iha ema balu la rekonhese hau nudar apostolu, maibee ba imi, hau nee apostolu duni. Hau nia rezultadu servisu mos hatudu katak hau nee apostolu, tanba liu husi hau nia servisu mak imi fiar ba Nai Jesus.

³ Ba ema sira nebee foo sala hau, hau hakarak hataan nunee:

⁴ Imi hanoin dehan hau ho Barnabé la iha direitu atu imi foo haan-hemu ami ka? Ami iha duni direitu.

⁵ Imi hanoin dehan ami la iha direitu atu kaben ho feto sarani hodi akompanha ami ka? Afinal Pedro * ho apostolu sira seluk ho mos Nai

* **9:5** Iha nee Paulo hakerek "Cefas". Cefas nee Pedro nia naran seluk.

Jesus nia alin sira lori sira nia kaben akompanha sira.

⁶ Imi hanoin hau ho Barnabé deit mak tenki servisu hodi sustenta ami nia aan ka?

⁷ Hanoin took. Soldadu nebee halo funu, nia la selu nia hahaan rasik. Ema nebee kuda uvas, nia bele haan nia fuan. Ema nebee hakiak bibi, nia bele hemu bibi nee nia susu been.

⁸ Hau koalia nunee laos tuir ita ema nia hanoin deit. Moisés nia lei mos foo hatene hanesan nee.

⁹ Iha lei nee hakerek dehan, “Se uza karau hodi halao servisu ruma, la bele kesi nia ibun, atu nunee nia bele haan.” ✧ Maromak hanoin deit karau nee ka,

¹⁰ Nia mos hanoin ita ema? Loos duni, liafuan nee hakerek ba ita. Tanba ema nebee mak halai natar ho ema nebee mak sama hare, sira hotu laran metin katak too ikus sira sei simu sira nia parte.

¹¹ Nunee mos ami nebee kuda Maromak nia liafuan iha imi nia laran, ami iha direitu atu imi foo haan-hemu ami. ✧

¹² Ema seluk nebee hanorin imi, sira iha direitu atu imi foo haan-hemu. Saa tan ami. Ami nia direitu liu fali sira! Maski nunee ami nunka uza ami nia direitu nee. Ami hanoin diak liu simu susar saida deit, tanba se ami husu karik, keta halo be taka fali dalan ba ema atu simu Liafuan Diak kona ba Kristu.

¹³ Imi hatene katak, nai lulik sira nebee mak serbi iha uma kreda boot, sira moris husi oferta nebee mak ema lori. I sira nebee serbi iha meza sakrifisiu, sira bele haan naan husi animal nebee mak ema lori. ✧

✧ **9:9** Deuteronomiu (Ulangan) 25:4; 1 Timóteo 5:18 ✧ **9:11** Roma 15:27 ✧ **9:13** Deuteronomiu (Ulangan) 18:1

14 Nunee mos ita nia Nai foo orden dehan, ema nebee iha knaar hodi foo sai Liafuan Diak, sira bele moris husi sira nia servisu nee.☆

15 Maski hau iha direitu, maibee hau nunka husu atu ema selu hau nia kolen. Hau mos la haruka surat nee ba imi atu husu imi foo buat ruma. Mai hau, diak liu hau mate duke hau husu! Tanba se hau husu, oinsaa mak hau bele gaba aan dehan hau foo sai Liafuan Diak ho gratis?

16 Maibee kona ba foo sai Liafuan Diak, hau la bele gaba aan, tanba Maromak mak haruka hau halo ida nee. Se hau la halo tuir, hau sei terus!

17 Se karik hau rasik mak hakarak atu foo sai Liafuan Diak nee, entaun hau bele hein atu simu hau nia kolen. Maibee Maromak mak foo fiar mai hau atu halao servisu nee. Nunee hau la hein atu simu buat ida, tanba hau halo tuir deit buat nebee mak Nia foo mai hau.

18 Entaun hau sei hetan saida hodi selu hau nia kolen? Buat nebee hau hetan mak nee: Hau bele haksolok foo sai Liafuan Diak ho gratis. Nee mak bainhira hau foo sai Liafuan Diak, hau nunka husu atu simu hau nia direitu.

19 Hau livre, laos ema ida nia atan. Maski nunee hau halo hau nia aan sai atan ba ema hotu atu nunee hau bele manaan ema barak liu tan hodi tuir Kristu.

20 Ba ema Judeu, bainhira hau hamutuk ho sira, hau halo hau nia aan hanesan ema Judeu, atu nunee bele manaan sira. Ba ema nebee kaer metin Moisés nia lei, bainhira hau hamutuk ho sira, hau halo hau nia aan hanesan ema nebee kaer metin lei nee. Afinal hau laos moris iha lei

☆ 9:14 Mateus 10:10; Lucas 10:7

nia okos, maibee hau halo nunee atu hau bele manaan sira.

²¹ Ba ema jentiu nebee la hatene Moisés nia lei, hau halo hau nia aan hanesan ema nebee mak la hatene lei nee, atu nunee bele manaan sira. Maibee hau la haluha Maromak nia lei, hau hakruuk ba Kristu nia ukun fuan.✧

²² Ba ema nebee fraku, hau mos sai fraku, atu nunee bele manaan sira. Nunee ba see-see deit, hau halo hau nia aan hanesan sira, hau prontu halo saida deit atu bele lori sira balu ba salvasaun.

²³ Hau halo buat sira nee hotu atu ema barak bele moris tuir Liafuan Diak. Liu husi nee hau hetan bensaun hamutuk ho sira.

²⁴ Bainhira ema halai taru, ema barak halai, maibee ida deit mak manaan premiu. Tanba nee, imi tenki halai makaas atu imi bele hetan premiu nee.

²⁵ Ema hotu nebee mak atu tama kompetisaun, sira tenki treinu sira nia aan ho disiplin. Sira halo nunee atu bele manaan premiu ida nebee la dura. Maibee ita nee treinu ita nia aan atu hetan premiu ida nebee dura tinan ba tinan.

²⁶ Nunee hau la halai arbiru. Se kompara ho kompetisaun tuku malu, hau laos tuku mamuk deit.

²⁷ Hau treinu makaas hau nia aan, too hau domina hau nia aan tomak. Se lae, hau foo sai Liafuan Diak ba ema, maibee too ikus hau rasik la simu premiu.

10

✧ **9:21** Mateus 22:34-40; Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28; 1 Korintu 13:1-8

Keta adora lulik

¹ Maun-alin sira, keta haluha ita nia bei-ala sira nia istoria. Uluk bainhira sira iha rai fuik maran, sira hotu lao iha kalohan ida nia okos, i sira hotu lao hakur tasi.* ✧

² Liu husi kalohan ho tasi nee, bele dehan sira hotu simu batizmu atu sai Moisés nia ema.

³ Sira hotu haan hahaan nebee mak Maromak nia Espiritu foo.✧

⁴ Sira hotu hemu bee nebee mak Maromak nia Espiritu foo ba sira. Bee nee sai husi fatuk boot ida nebee akompanha sira. Fatuk nee mak Kristu.✧

⁵ Maski nunee sira barak mak la halo haksolok Maromak nia laran, nunee too ikus sira mate namkari iha rai fuik maran.✧

⁶ Buat nebee akontese ba ita nia bei-ala sira nee hanesan lisaun ida mai ita, atu keta husik hahalok aat domina fali ita nia hanoin.✧

⁷ La bele adora fali lulik hanesan sira balu. Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Sira halo festa haan-hemu, depois komesa bidu-tebe hodi foti aas sira nia estatua lulik.”✧

⁸ Ita la bele halo sala seksual hanesan sira balu. Tanba sira nia hahalok nee mak ema rihun rua-nulu resin tolu mate iha loron ida deit.✧

* **10:1** Iha Moisés nia tempu, Maromak lori povu Israel sai husi rai Ejitu liu husi rai fuik maran. Maromak uza kalohan ida nebee lao iha povu nia oin hodi hatudu dalan ba sira. Too iha Tasi Mean, Maromak fahe tiha tasi nee ba rua, atu nunee sira hotu bele liu iha klaran too tasi sorin ba. ✧ **10:1** Ézodu (Keluaran) 13:21-22, 14:22-29 ✧ **10:3** Ézodu (Keluaran) 16:35 ✧ **10:4** Ézodu (Keluaran) 17:6; Númerus (Bilangan) 20:11 ✧ **10:5** Númerus (Bilangan) 14:29-30 ✧ **10:6** Númerus (Bilangan) 11:4 ✧ **10:7** Ézodu (Keluaran) 32:6 ✧ **10:8** Númerus (Bilangan) 25:1-18

⁹ Ita la bele koko Kristu hanesan sira balu. Tanba sira nia hahalok nee mak samea tata mate tiha sira.✠

¹⁰ Ita mos la bele murmura hela deit hanesan sira balu. Tanba sira nia hahalok nee mak Maromak haruka Nia anju ida mai oho sira. Anju ida nee mak baibain lori kastigu husi Maromak.✠

¹¹ Buat nebee akontese ba sira nee hanesan lisaun ida mai ita atu la bele halo tuir sira. I ema hakerek para foo hanoin mai ita nebee moris iha tempu ikus.

¹² Entaun se imi hanoin dehan imi hamriik metin, kuidadu atu imi la bele monu.

¹³ Bainhira imi hasoru tentasaun, keta haluha katak, ema seluk hasoru uluk tiha ona tentasaun nebee hanesan. Maromak mos sempre kumpri Nia liafuan. Nia sei la husik imi atu hasoru tentasaun nebee liu fali imi nia forsa. Maibee bainhira imi hasoru tentasaun, Nia sei hatudu dalan ba imi, atu imi bele hamriik nafatin.

¹⁴ Nee duni maluk doben sira, halai sees tiha husi buat adora lulik nee.

¹⁵ Imi ema nebee matenek. Entaun imi rasik mak tetu hau nia liafuan nee.

¹⁶ Bainhira ita halibur hamutuk hodi selebra Kristu nia mate, ita foo agradese ba kopu ho tua, depois hemu. Nee hatudu katak, ita hola parte iha Kristu nia raan. Nunee mos bainhira ita silu paun hodi haan, ita hola parte iha Kristu nia isin.✠

¹⁷ Ita hotu haan husi paun fuan ida. Nunee, maski ita barak, maibee ita hotu sai hanesan isin

✠ **10:9** Númerus (Bilangan) 21:5-6 ✠ **10:10** Númerus (Bilangan) 16:41-49 ✠ **10:16** Mateus 26:27-28; Marcos 14:22-24; Lucas 22:19-20

lolon ida deit, tanba paun nebee ita haan nee ida deit.

¹⁸ Hanoin took. Ema Israel baibain oho animal halo sakrifisiu ba Maromak iha meza sakrifisiu. Bainhira sira haan naan nee, sira hotu sai laran ida ho Maromak.✠

¹⁹ Hau koalia nunee, keta halo be imi hanoin sakrifisiu nebee mak ema foo ba estatua lulik iha folin buat ruma ka, lulik nee iha kbiit.

²⁰ Lae! Maibee saida mak ema jentiu sira foo ba iha lulik nee, sira foo ba diablu, laos foo ba Maromak. I hau lakohi atu imi hola parte iha diablu sira nee.✠

²¹ Imi nebee hemu tiha ona tua husi Nai Jesus nia kopu, la bele hemu tan tua husi diablu nian. Imi nebee haan tiha ona iha Nai Jesus nia meza, la bele haan tan iha diablu nian.

²² Ita brani provoka Nai Jesus ka? Ita senti ita nia aan forti liu fali Nia ka?✠

Kona ba hahaan nebee mak ema hamulak tiha ba lulik

²³ Ema balu dehan, “Ita iha direitu atu halo buat saida deit.” Maibee nee laos dehan katak, buat hotu diak ba ita. I laos buat hotu bele hametin ita nia maluk nia fiar.✠

²⁴ La bele buka diak ba o nia aan rasik, maibee buka diak ba ema seluk.

²⁵ Se sosa naan iha merkadu, lalika husu, naan nee keta hamulak tiha ona ba lulik karik. Lalika tauk atu haan,

✠ **10:18** Levítiku (Imamat) 7:6 ✠ **10:20** Deuterónómiu (Ulangan) 32:17 ✠ **10:22** Deuterónómiu (Ulangan) 32:21 ✠ **10:23** 1 Korintu 6:12

²⁶ tanba iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Mundu ho buat hotu-hotu iha mundu nee, Nai Maromak nian.”☆

²⁷ Se iha ema jentiu ruma konvida imi baa haan iha nia uma, i imi hakarak baa, entaun baa deit. Haan saida deit mak sira foo ba imi, lalika husu, naan nee keta hamulak tiha ona ba lulik karik.

²⁸ Maibee karik ema ida mai foo hatene dehan, “Naan nee ema hamulak tiha ona ba lulik.” Se nunee, diak liu lalika haan, tanba tuir ema nee nia hanoin, sarani sira la bele haan naan hanesan nee.

²⁹ Maski imi rasik hanoin katak haan naan nee la sala, maibee halo tuir deit ema nee nia hanoin ba.

Nusaa mak hau tenki tuir fali ema seluk nia hanoin? Afinal hau livre atu haan saida deit!

³⁰ Nusaa mak bainhira hau haan, ema foo sala fali hau? Afinal hau foo agradese tiha ona ba Maromak mak foin haan.

³¹ Entaun, atu imi haan ka hemu ka halo saida deit, halo buat sira nee hotu para foti aas Maromak nia naran.

³² La bele halo ema seluk monu ba sala. Atu ema Judeu, ka ema nebee laos Judeu, ka Maromak nia povu, keta halo sira monu.

³³ Maibee halo hanesan hau. Hau koko atu halo haksolok ema hotu nia laran iha buat hotu. Hau laos buka diak ba hau nia aan, maibee buka diak ba ema barak, atu sira mos hetan salvasaun.

11

¹ Halo tuir hau nia ezemplu, hanesan mos hau

☆ **10:26** Salmus (Mazmur) 24:1

halo tuir Kristu nia ezemplu.✧

Regra ba ema nebee halo orasaun iha publiku

² Hau gaba imi tanba imi sempre hanoin hau i sempre halo tuir hanorin nebee hau foo tutan ona ba imi.

³ Agora hau hakarak atu imi kompriende buat tuir mai nee: Mane sira nia ulun mak Kristu, feen sira nia ulun mak sira nia laen, i Kristu nia ulun mak Maromak.

⁴ Se mane ida halo orasaun ka foo tutan Maromak nia lia menon, nia la bele taka ulun. Se lae nia la hatudu respeitu ba Kristu nudar nia ulun.

⁵ Maibee bainhira fetu halo orasaun ka foo tutan Maromak nia lia menon, nia tenki taka nia ulun. Se lae, nia la hatudu respeitu ba nia laen nudar nia ulun. Nia hanesan fali fetu nebee mak ema koi tiha nia ulun halo molik.

⁶ Se iha fetu ida lakohi taka nia ulun para hatudu respeitu ba nia laen, diak liu nia koi tiha nia fuuk halo molik. Maibee se nia senti nia ulun molik nee halo moe nia, diak liu nia taka nia ulun.

⁷ Mane la presiza taka nia ulun, tanba Maromak halo mane hanesan Nia Aan, nunee mane hatudu sai Maromak nia kbiit boot. Maibee fetu hatudu sai mane nia kbiit.✧

⁸ Bainhira Maromak halo mundu nee, Nia halo fetu husi mane, laos halo mane husi fetu.

⁹ I Nia halo fetu foo ba mane, laos halo mane foo ba fetu.✧

¹⁰ Tanba nee, fetu tenki taka nia ulun hodi hatudu katak nia iha direitu atu halo orasaun i

✧ **11:1** 1 Korintu 4:16; Filipi 3:17 ✧ **11:7** Jénesis (Kejadian) 1:26-27 ✧ **11:9** Jénesis (Kejadian) 2:18-19

hatoo Maromak nia lia menon.* Se lae anju sira la gosta.

¹¹ Maibee ba ita nebee laran ida ho Nai Jesus, feto ho mane la bele lao ida-idak nian.

¹² Tanba uluk liu, Maromak halo feto husi mane, maibee husi tempu nebaa too agora, mane hotu-hotu mai husi feto. I buat hotu-hotu mai husi Maromak.

¹³ Imi rasik tenki tetu di-diak: Se feto la taka nia ulun bainhira nia halo orasaun ba Maromak, nee diak ka lae?

¹⁴ Iha mundu nee ita baibain haree, se mane nia fuuk naruk hanesan feto, nee moe boot ida.

¹⁵ Maibee se feto nia fuuk naruk, nee furak loos, tanba Maromak foo fuuk naruk atu taka nia ulun.

¹⁶ Se ema ruma hakarak atu diskuti malu kona ba buat nee, hau hakarak hatete deit, ami baibain halo hanesan nee, nunee mos Maromak nia povu iha fatin sel-seluk.

Bainhira simu komunhaun, la bele hadau malu

¹⁷ Agora hau hakarak hatete tan buat ida. Iha buat nee hau la gaba imi, tanba bainhira imi sarani sira halibur hamutuk, imi nia hahalok laduun ajuda ema, maibee halo susar fali sira.

¹⁸ Primeiru, hau rona katak, bainhira imi halibur hamutuk, imi halo grupu keta-ketak. Hau hanoin informasaun nee balu loos,

* **11:10** Paulo hakerek dehan feto tenki taka nia ulun hanesan "sinal autoridade nian". Matenek nain sira balu dehan, sinal nee hatudu katak feen hakruuk ba nia laen nia autoridade. Balu dehan, sinal nee hatudu katak feen iha autoridade atu halo orasaun i hatoo Maromak nia lia menon.

¹⁹ tanba hanoin la hanesan sempre iha. Husi nee mak ema bele haree, see mak halo tuir Maromak nia hakarak, i see mak la halo tuir.

²⁰ Maibee bainhira imi haan hamutuk atu selebra Nai Jesus nia mate, buat nebee imi halo nee laos halo hodi hanoin ita nia Nai.

²¹ Tanba imi haan, la hein malu. Nunee balu la hetan hanaan too hamlaha, i balu haan bosu i hemu too lanu.

²² Imi halo saida mak nee? Imi la iha uma rasik atu haan-hemu ka? Keta halo be imi hakarak estraga sarani sira nia naran ka imi hakarak halo moe ema kiak. Hau atu dehan tan saida? Hau atu gaba imi nia hahalok nee ka? Lae liu!

Haan paun i hemu tua hodi selebra Nai Jesus nia mate

(Mateus 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

²³ Hanorin tuir mai hau simu husi Nai Jesus rasik, i hau mos foo tutan tiha ona ba imi. Iha kalan ikus, molok ema atu faan Nai Jesus ba Nia inimigu, Nia foti paun

²⁴ hodi agradese ba Maromak. Nia silu paun nee hodi hatete, "Nee Hau nia isin, Hau foo hodi salva imi. Halo hanesan nee nafatin hodi hanoin Hau."

²⁵ Nunee mos bainhira sira haan hotu ona, Nia foti tan tua kopu ida hodi dehan, "Tua nee hatudu Maromak nia promesa foun nebee Nia halo liu husi Hau nia raan. Bainhira deit mak imi hemu tua hanesan nee, imi tenki hanoin Hau."✧

²⁶ Entaun bainhira deit mak imi haan paun ho hemu tua hanesan nee, imi foo sai ita nia Nai nia

✧ 11:25 Ézodu (Keluaran) 24:6-8; Jeremias 31:31-34

mate. Imi halo nunee nafatin too loron nebee Nia fila fali mai husi lalehan.

Se la konsidera Nai Jesus nia mate, lalika simu komunhaun

²⁷ Nee duni ema nebee mak haan ita nia Nai nia paun ho hemu Nia tua nee maibee la foo folin, ema nee halo sala hasoru Nai Jesus nia isin ho raan.

²⁸ Tanba nee, ema ida-ida tenki hatene tuir nia aan lai mak foin nia haan paun i hemu tua nee.

²⁹ Tanba ema nebee haan-hemu la konsidera Nai Jesus nia isin, nia rasik husu kastigu ba nia aan.

³⁰ Nee mak ema barak iha imi nia klaran moras ho fraku, i balu mos mate tiha ona.

³¹ Maibee se ita rasik hatene tuir ita nia aan, entaun ita la hetan kastigu.

³² Se ita nia Nai kastigu ita agora, nee para hanorin ita, atu nunee iha loron ikus bainhira Maromak kastigu ema aat sira iha mundu nee, ita la simu kastigu hamutuk ho sira.

³³ Entaun maun-alin sira, bainhira imi halibur hamutuk hodi selebra Nai Jesus nia mate, imi haan tenki hein malu.

³⁴ Se imi hamlaha karik, haan lai buat ruma iha uma, atu nunee imi halibur hamutuk, la bele hetan Maromak nia kastigu.

Hau nia lia menon seluk, hau too iha nebaa mak hau foo.

12

Espiritu Santu foo kbiit oi-oin mai ita atu ajuda ema seluk

¹ Maun-alin sira, hau hakarak atu imi kom-priende kbiit nebee mak Maromak nia Espiritu

foo ba ita ida-idak atu halao Maromak nia servisu.

² Imi hatene katak, uluk imi seidauk konhese Maromak, imi nar-naran tuir buat nebee lori imi lao sala dalan, too imi adora fali buat lulik, maski buat lulik sira nee la hatene koalia.

³ Tanba nee, hau foo hanoin ba imi nunee: Ema nebee Maromak nia Espiritu domina mak foin bele dehan, "Jesus hau nia Nai." Ema nee nunka bele foo malisan ba Jesus, tanba Espiritu Santu domina hela nia.

⁴ Ita simu kbiit oi-oin, maibee Espiritu ida deit mak foo.

⁵ Ita simu servisu oi-oin, maibee ita serbi Nai ida deit.

⁶ Ita simu knaar oi-oin, maibee Maromak ida deit mak tulun ita atu halo knaar nee.

⁷ Maromak hatudu sai Nia Espiritu liu husi ita ida-idak nia moris atu ita bele tulun ema seluk.

⁸ Ema balu, Maromak nia Espiritu foo kbiit atu foo sai Maromak nia dalan atu ema bele kompriende. Iha ema seluk, Espiritu nee foo kbiit atu foo sai liafuan matenek husi Maromak.

⁹ Iha ema balu, Espiritu foo kbiit atu fiar metin ba Jesus Kristu. Iha tan balu mak Espiritu nee foo kbiit atu kura ema moras.

¹⁰ Ema balu simu kbiit atu halo milagre oi-oin. Ema balu simu kbiit atu foo tutan Maromak nia lia menon. Ema balu simu kbiit atu bele hatene, Espiritu nebee mak Maromak nian, espiritu nebee mak lae. Iha tan ema balu simu kbiit atu koalia lian oi-oin nebee sira nunka aprende, i ema seluk tan simu kbiit atu sai durbasa ba liafuan sira nee.

¹¹ Buat sira nee hotu, Espiritu ida deit mak halo. Nia foo kbiit ba ita ida-idak tuir Nia

hakarak rasik.✧

Sarani sira hanesan isin lolon ida ho parte oi-oin

¹² Hau foo ezemplu ida husi ema nia isin lolon. Isin lolon ida iha parte oi-oin. Maski iha barak, maibee parte sira nee hamutuk isin lolon ida deit. Nunee mos Kristu nia povu.✧

¹³ Atu ema Judeu ka laos Judeu, atu atan ka laos atan, ita hotu simu batizmu ho Espiritu nebee hanesan. Nunee Nia halo ita hotu sai hanesan isin lolon ida deit. Espiritu nee hanesan bee nebee Maromak foo mai ita hotu hemu.

¹⁴ Loos duni, ita nia isin lolon laos parte ida deit, maibee iha parte barak.

¹⁵ Se karik ita nia ain dehan, “Hau nee laos liman. Nunee hau la halo parte o nia isin lolon.” Maski nia koalia nunee, maibee nia tama nafatin iha isin lolon nee.

¹⁶ Se karik ita nia tilun dehan, “Hau nee laos matan. Nunee hau la halo parte o nia isin.” Maski nia koalia nunee, maibee nia tama nafatin iha isin lolon nee.

¹⁷ Hanoin took ba! Se karik ita nia isin lolon tomak matan deit, oinsaa mak bele rona? Se ita nia isin lolon tomak tilun deit, oinsaa mak bele horon buat ruma?

¹⁸ Maibee Maromak halo parte ida-idak tau iha nia fatin, tuir Maromak nia hakarak rasik.

¹⁹ Se iha parte ida deit, entaun laos isin lolon ona!

²⁰ Iha parte barak, maibee isin lolon ida deit.

²¹ Ita nia matan la bele hatete ba ita nia liman, “Hau la presiza o.” I ita nia ulun la bele hatete fali ba ita nia ain, “Hau la presiza o.”

²² Iha ita nia isin lolon, iha parte balu mak ita konsidera fraku, afinal parte sira nee mak importante liu.

²³ Iha parte balu mak ita konsidera laduun iha folin, maibee parte hirak nee mak ita kuidadu liu. Iha parte balu mak ita haree ba laduun furak, parte hirak nee mak ita foo hatais halo furak.

²⁴ Maibee parte nebee ita haree ba furak ona, laduun presiza atu ita tau matan.

Entaun Maromak tau parte ida-idak tuir nia fatin, i Nia foo folin liu ba parte nebee mak ema konsidera laduun iha folin.

²⁵ Nia halo nunee atu parte hotu-hotu iha ita nia isin lolon bele haree malu diak, i tau matan ba malu.

²⁶ Se parte ida hetan terus, hotu-hotu senti. Se parte ida simu respeitu, hotu-hotu kontenti.

²⁷ Nunee mos imi. Imi hotu hanesan Kristu nia isin lolon, imi ida-idak halo parte iha Nia isin nee.

²⁸ Husi ita sarani sira, Maromak foti ema atu halo servisu oi-oin. Primeiru apostolu, segundu profeta, terseiru mestri. Nia mos hili ema balu atu halo milagre oi-oin, balu tan simu kbiit atu kura ema nia moras oi-oin, balu hatene ajuda ema, balu iha kbiit atu lidera ema seluk, i balu bele koalia lian oi-oin nebee sira nunka aprende.✠

✠ **12:28** Éfezu 4:11

29 Ita hotu-hotu sai apostolu ka? Ita hotu sai profeta ka? Ita hotu sai mestri ka? Ita hotu halo milagre ka?

30 Ita hotu simu kbiit atu kura ema nia moras ka? Ita hotu hatene koalia lian oi-oin nebee ita nunka aprende ka? Ita hotu bele sai durbasa ba liafuan sira nee ka? Lae!

31 Entaun, imi tenki husu ba Maromak ho laran tomak atu imi simu kbiit nebee mak folin boot liu.

Agora hau hakarak hatudu ba imi dalan nebee mak diak liu tan.

13

Domin lo-loos

1 Se karik hau bele koalia lian oi-oin, atu ema nia lian ka anju nia lian, maibee hau la iha domin, hau nia liafuan mamuk deit, hanesan tambor nebee tarutu ka sinu nebee lian arbiru.

2 Se karik hau iha kbiit atu foo tutan Maromak nia lia menon, hau kompriende Nia segredu hotu, hau hatene buat hotu, i hau fiar makaas too hau bele muda foho, maibee hau la iha domin, hau la iha folin ida.☆

3 Se karik hau fahe hau nia riku-soin tomak ba ema kiak, ka entrega hau nia aan atu ema sunu mutuk,* maibee hau la iha domin, hau la manaan buat ida.

4 Domin nee pasiensia, domin nee laran diak, domin la laran moras ba ema, domin la gaba aan, domin la foti aan.

☆ **13:2** Mateus 17:20, 21:21; Marcos 11:23 * **13:3** Kopia surat nee husi tempu antigu barak. Balu dehan, “entrega hau nia aan atu ema sunu mutuk”. Balu dehan, “sakrifka Hau nia aan atu hau bele gaba aan”.

⁵ Domin konsidera ema seluk, domin lakohi manaan mesak deit, domin la hirus lalais, domin la hatene rai odi.

⁶ Domin la haksolok bainhira ema halo aat, maibee haksolok ho buat nebee mak loos.

⁷ Domin tahan nafatin buat hotu, fiar nafatin, hein ho laran metin nafatin, i aguenta nafatin.

⁸ Domin nunka hotu nunka remata. Maibee kbiit nebee Espiritu foo ba ita, bainhira mundu remata ita la presiza tan. Ema sei la foo tutan Maromak nia lia menon tan, sira la simu tan kbiit atu koalia lian oi-oin, i buat nebee sira hatene, sei la iha tiha.

⁹ Tanba agora ita hatene parte balu deit, i profeta nebee foo tutan Maromak nia lia menon mos foo parte balu deit.

¹⁰ Maibee aban-bainrua Maromak sei halo buat hotu-hotu kompletu. Iha leron nee, buat nebee la kompletu, sei lakon.

¹¹ Uluk hau sei kiik, hau koalia hanesan labarik, komprien de hanesan labarik, hanoin hanesan labarik. Maibee bainhira hau boot ona, hau husik tiha hahalok labarik nian.

¹² Saida mak ita agora dadauk haree nee, la moos, hanesan ema nebee haree nia lalatak iha vidru. Maibee too leron ida ita sei haree mo-moos, oin ho oin. Agora hau hatene buat balu deit, maibee aban-bainrua hau sei hatene mo-moos, hanesan mos Maromak agora hatene mo-moos hau.

¹³ Entaun, iha buat tolu mak sei hela nafatin, nee mak fiar, esperansa ho domin. Husi buat tolu nee, ida importante liu mak domin.

14

Diak liu foo tutan Maromak nia lia menon duke koalia lian oi-oin husi Espiritu Santu

¹ Hakaas aan atu hadomi ema. I husu ho laran atu Maromak nia Espiritu foo kbiit ba imi para bele halao Maromak nia servisu. Liu-liu husu nafatin kbiit hodi foo tutan Maromak nia lia menon.

² Tanba ema nebee hetan kbiit atu koalia lian oi-oin nebee nia nunka aprende, nia laos koalia ba ema, tanba ema ida la kompriende. Maromak nia Espiritu halo nia koalia buat nebee mak segredu hela, i nia liafuan nee hatoo ba Maromak deit.

³ Maibee ema nebee mak foo tutan Maromak nia lia menon, nia koalia ba ema. Nia foo forsa ba sira, hametin sira nia laran, i foo aten brani ba sira nebee laran susar.

⁴ Ema nebee mak koalia lian oi-oin husi Espiritu Santu, nia so hametin nia fiar rasik. Maibee ema nebee mak foo tutan Maromak nia lia menon, nia hametin sarani sira hotu nia fiar.

⁵ Tuir loos hau hakarak atu imi hotu bele koalia lian oi-oin husi Espiritu Santu. Maibee hau hakarak liu atu imi bele foo tutan Maromak nia lia menon. Tanba ema nebee foo tutan Maromak nia lia menon, folin boot liu fali ema nebee mak koalia lian oi-oin husi Espiritu Santu. Koalia ho lian oi-oin nee diak, naran katak iha ema ida bele durbasa, atu nunee bele foo forsa ba sarani sira.

⁶ Maun-alin sira, hanoin took. Karik hau baa iha imi, depois hau koalia ho imi ho lian nebee mak imi la kompriende, imi manaan saida? La manaan buat ida! Bainhira hau koalia ho imi, diak liu hau foo sai ba imi buat nebee mak

Maromak hatudu ona mai hau. Diak liu hau footutan matenek ka lia menon ruma nebee mak Nia foo mai hau, ka hau hanorin buat ruma ba imi.

⁷ Ita bele kompara ho instrumentu muzika nebee lian maibee la iha iis, hanesan flauta ho viola. Se ita toka muzika maibee ita toka la tuir nia dalan, oinsaa mak ema bele hatene muzika nee?

⁸ I se ema huu korneta la loos, oinsaa mak soldadu sira bele hatene atu prepara aan ba funu?

⁹ Nunee mos ho imi, se imi koalia ho lian nebee ema la komprienche, ema ida sei la hatene saida mak imi koalia. Nee hanesan fali imi koalia ba anin deit.

¹⁰ Iha mundu nee ema koalia lian oi-oin, lian ida-idak iha nia signifkadu rasik.

¹¹ Maibee se hau la komprienche buat nebee ema seluk hatete mai hau, ami nain rua sai ema fuik ho leet ba malu.

¹² Imi hakarak teb-tebes atu simu kbiit husi Espiritu Santu atu halao Maromak nia servisu. Entaun diak liu imi hakaas aan atu simu kbiit nebee mak imi bele uza atu foo forsa ba sarani sira.

¹³ Nee duni se imi iha ona kbiit atu koalia lian oi-oin husi Espiritu Santu, diak liu imi harohan ba Maromak atu foo mos kbiit hodi bele durbasa.

¹⁴ Tanba se hau harohan ho lian nebee ema la komprienche nee, hau nia kllamar mak harohan, maibee hau nia kakutak la komprienche saida mak hau hatete.

¹⁵ Entaun diak liu oinsaa? Hau sei uza hau nia kllamar ho kakutak hotu. Hau sei harohan ho hau nia kllamar, i hau mos harohan ho

liafuan nebee mak hau hatene. Hau sei kanta ba Maromak ho hau nia klamar, i hau mos kanta ho liafuan nebee mak hau hatene.

¹⁶ Tanba se ita nia klamar deit mak hahii Maromak, oinsaa mak ema seluk bele kompriende hodi hahii Maromak hamutuk ho ita? Se ita foo agradese ba Maromak, ema nee la bele hataan, “Amen, loos duni!”, tanba nia la kompriende saida mak ita koalia.

¹⁷ Ita nia obrigadu ba Maromak bele diak too iha nebee mos, la hametin ema nee nia fiar.

¹⁸ Hau foo agradese ba Maromak tanba hau simu kbiit husi Espiritu Santu atu koalia lian oi-oin liu fali imi hotu.

¹⁹ Maibee bainhira sarani sira halibur hamutuk, diak liu hau hanorin sira uza liafuan lima nebee sira kompriende, duke hau uza liafuan rihun ba rihun nebee ema ida la kompriende.

²⁰ Maun-alin sira, imi nia hanoin sei hanesan labarik kiikoan. La bele nunee! Imi nia hanoin tenki hanesan ema boot. Maibee kona ba hahalok aat, imi tenki hanesan bebee nebee la hatene halo buat aat.

²¹ Iha Livru Sagradu hakerek nunee:

“Ita nia Nai dehan,

‘Hau sei haruka ema husi rai liur

hatoos Hau nia liafuan ba povu Israel.

Hau sei koalia ba sira

liu husi lian ida nebee sira nunka rona.

Maski nunee

sira lakohi rona Hau nafatin.’”[☆]

²² Husi liafuan nee ita bele hatene katak, se ita koalia lian oi-oin husi Espiritu Santu, nee hatudu sai Maromak nia kbiit ba ema nebee mak la fiar ba Maromak, laos ba ema nebee fiar ona. Maibee

[☆] 14:21 Isaias 28:11-12

se ita foo tutan Maromak nia lia menon, nee ajuda ema nebee fiar, laos ema nebee mak la fiar.

²³ Imajina took, imi sarani sira halibur hamutuk, depois ema matan foun ka ema nebee la fiar tama iha imi nia klaran. Se karik imi hotu koalia lian oi-oin husi Espiritu Santu, entaun ema sira nee sei dehan imi bulak hotu ona.

²⁴ Maibee se imi foo tutan Maromak nia lia menon mak ema hanesan nee tama, buat nebee imi koalia nee kona loos nia hahalok. Nunee nia sei hatene aan katak nia nee sala nain i sei hetan kastigu.

²⁵ Depois buat nebee nia subar iha nia laran sei foo sai hotu. I nia hakneak adora Maromak hodi dehan, "Maromak iha duni imi nia klaran!"

Oinsaa sarani sira halibur hamutuk

²⁶ Entaun maun-alin sira, diak liu oinsaa? Bainhira imi sarani sira halibur hamutuk, imi ida-idak tenki uza kbiit nebee Maromak foo. Balu kanta, balu hanorin, balu hatoo buat nebee mak Maromak foo sai ba sira ida-idak, balu koalia lian oi-oin husi Espiritu Santu, i balu sai durbasa. Buat sira nee hotu imi tenki halo atu hametin sarani sira nia fiar.

²⁷ Se ema atu koalia lian oi-oin husi Espiritu Santu, nee diak. Maibee nain rua ka tolu deit too ona, la bele barak liu. Ema ida koalia hotu tiha lai, foin ida seluk koalia fali. I tenki iha ema ruma atu durbasa.

²⁸ Se la iha ema ida atu durbasa, entaun la bele koalia sai lian sira nee iha sarani sira nia klaran. Diak liu koalia mes-mesak deit ba Maromak.

²⁹ Bainhira imi halibur hamutuk, foo fatin ba ema nain rua ka tolu atu foo tutan Maromak nia

lia menon, depois sira seluk tenki tetu di-diak sira nia liafuan nee.

³⁰ Maibee se karik ema ida koalia hela, depois Maromak foo sai buat ruma ba ema ida seluk nebee tuur hela iha nebaa, entaun ida nebee koalia uluk nee tenki para.

³¹ Nunee imi hotu bele troka malu foo tutan Maromak nia lia menon, atu imi hotu bele aprende i bele laran metin liu tan.

³² Profeta nebee mak foo tutan Maromak nia lia menon, nia tenki domina aan hodi hein nia tempu.

³³ Tanba Maromak la gosta atu ita rungu-ranga, Nia gusta mak pas ho hakmatek.

³⁴ Hanesan mos iha fatin sel-seluk, bainhira imi sarani sira halibur malu, feto sira tenki nonook, la bele koalia. Sira tenki hakruuk hodi rona, tuir buat nebee hakerek iha Moisés nia lei.

³⁵ Se feto sira hakarak hatene buat ruma, diak liu fila ba uma mak husu sira nia laen. Se sira husu iha ema nia oin, nee moe boot.

³⁶ Imi hanoin Maromak nia liafuan nia huun mak imi ka? Nia liafuan too deit iha imi ka?

³⁷ Se iha ema ruma senti katak nia profeta ida ka hetan kbiit seluk husi Maromak nia Espiritu, ema nee sei foo sai katak buat nebee mak hau hakerek ba imi nee orden ida husi Nai Jesus.

³⁸ Se iha ema ruma mak la simu orden nee, imi lalika simu nia.

³⁹ Tanba nee, maun-alin sira, imi nia laran tenki hakarak teb-tebes sai ema nebee foo tutan Maromak nia lia menon. I la bele bandu ema koalia lian oi-oin husi Espiritu Santu.

⁴⁰ Maibee halo buat hotu ho lo-loos i tuir nia dalan.

15

Nai Jesus Kristu moris fali husi mate

¹ Maun-alin sira, agora hau hakarak foo hanoin fila fali kona ba Liafuan Diak. Uluk hau foo sai tiha ona ba imi, imi mos simu ho diak, i imi abut metin nafatin too agora.

² Se imi kaer metin nafatin Liafuan Diak nee, imi hetan salvasaun. Se lae, imi nia fiar saugati deit.

³ Hanorin nebee hau simu, hau mos foo tutan ona ba imi. Hanorin nee nia huun mak nee: Kristu mate tanba ita nia sala, hanesan hakerek nanis ona iha Livru Sagradu.✠

⁴ Ema hakoi tiha Nia, depois iha loron tolu Maromak halo Nia moris fali, hanesan hakerek iha Livru Sagradu.✠

⁵ Bainhira Nia moris fali, Kristu hatudu Aan ba Pedro.* Depois Nia hatudu Aan ba Nia apostolu nain sanulu resin rua.✠

⁶ Tuir mai iha loron ida Nia hatudu Aan ba ita nia maluk sarani atus lima resin. Husi sira nee, iha barak mak sei moris, uitoan deit mak mate tiha ona.

⁷ Depois Nia hatudu Aan fali ba Tiago, foin ba apostolu sira hotu.

⁸ Ikus mai Nia hatudu Aan mos ba hau. Afinal hau hanesan bebee nebee moris mai seidauk too nia loron, tuir loos abortu.✠

✠ **15:3** Isaias 53:5-12 ✠ **15:4** Salmus (Mazmur) 16:8-10; Mateus 12:40; Apostolu sira nia Istoria 2:24-32 * **15:5** Iha nee Paulo hakerek "Cefas". Cefas nee Pedro nia naran seluk. ✠ **15:5** Mateus 28:16-17; Marcos 16:14; Lucas 24:34,36; João 20:19
 ✠ **15:8** Apostolu sira nia Istoria 9:3-6

⁹ Apostolu sira seluk boot liu hau. Tuir loos, hau la serve atu ema bolu hau apostolu, tanba hau uluk halo terus Maromak nia povu iha nebee-nebee.*

¹⁰ Maibee Maromak hatudu Nia laran diak mai hau mak hau nia moris muda sai hanesan agora nee. I Nia laran diak mai hau la saugati, tanba durante nee hau servisu makaas liu fali hau nia maluk apostolu sira seluk. Maibee laos hau mak servisu, Maromak nia laran diak iha hau mak halo servisu nee.

¹¹ Entaun, atu hau mak foo sai Liafuan Diak ba imi ka, apostolu sira seluk mak foo sai, ami hotu hanorin buat nebee hanesan, i hanorin nee mak imi fiar.

Emate mate sei moris fila fali

¹² Ami sempre foo sai dehan, Maromak halo ona Kristu moris fali husi mate. Entaun nusaa mak imi balu dehan, emate mate sei la moris fali?

¹³ Se karik emate mate la moris fali, nee dehan katak Kristu mos la moris fali.

¹⁴ I se Kristu la moris fali karik, buat hotu nebee mak ami foo sai ba ema, la iha folin, imi nia fiar ba Nia mos saugati deit.

¹⁵ Laos nee deit. Se karik emate mate la moris fali, entaun ami nee mos foo sasin falsu kona ba Maromak. Tanba durante nee ami foo sasin katak, Maromak halo Kristu moris fila fali. Maibee se karik emate mate la moris fali, nee dehan katak Maromak nunka halo moris fali Kristu.

¹⁶ Tanba se emate mate la moris fali, entaun Kristu mos la moris fali.

* **15:9** Apostolu sira nia Istoría 8:3

¹⁷ Se Kristu la moris fali, entaun imi nia fiar la vale buat ida, imi sei moris iha sala nia laran,

¹⁸ i Kristu nia ema nebee mate tiha ona mos haketak aan ona husi Maromak.

¹⁹ Ita laran metin ba Kristu atu tulun ita so durante ita moris iha mundu nee deit ka? Se nunee koitadu, husi ema hotu-hotu iha mundu nee, ita mak sorti aat liu.

²⁰ Maibee laos nunee! Kristu mak ema primeiru nebee Maromak halo moris fali husi mate. Husi ida nee mak ita bele hatene mo-moos katak, ema seluk nebee mate mos sei moris fila fali.

²¹ Mate tama iha mundu tanba ema ida nia hahalok, ema nee mak Adão. Nunee mos ita hotu sei moris fali husi mate tanba Ema ida seluk nia hahalok, Ema nee mak Kristu.

²² Nudar Adão nia jerasaun, ita hotu mate. Maibee see-see deit mak laran ida ho Kristu sei moris fila fali.

²³ Maibee ida-idak tuir nia tempu. Kristu mak Ema primeiru nebee Maromak halo moris fali husi mate. Bainhira Nia fila fali mai husi lalehan foin Nia ema sira mos moris fila fali.

²⁴ Depois mak mundu nee remata. Iha tempu nee, Kristu sei halakon nai ulun sira, autoridade sira ho espiritu bo-boot sira hotu nebee kontra Maromak. Hotu tiha Nia sei entrega fila fali Nia direitu tomak nudar Liurai ba Nia Aman Maromak.

²⁵ Tanba Kristu tenki ukun nafatin too Nia hamonu Nia inimigu sira iha Nia ain okos.*

²⁶ Inimigu nebee Nia halakon ikus liu mak buat nebee ita bolu mate nee. Nunee mate la iha tan ona.

* 15:25 Salmus (Mazmur) 110:1

27 Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Maromak sei halo buat hotu-hotu hakruuk iha Nia ain okos.” Bainhira dehan Maromak halo buat hotu-hotu hakruuk ba Kristu, Maromak rasik la tama iha laran. Nee klaru! Tanba Maromak mak halo buat hotu-hotu hakruuk ba Kristu.✧

28 Hotu tiha Kristu, nudar Maromak Nia Oan sei hakruuk ba Nia Aman, Ida nebee mak halo tiha ona buat hotu-hotu hakruuk ba Nia Oan. Too ikus Maromak ukun buat hotu-hotu iha nebee-nebee deit.

Se karik ema mate la moris fali, oinsaa?

29 Iha ema balu hakarak simu batizmu atu troka ema mate nebee mak seidauk sarani. † Maibee se ema mate la moris fali, nusaa mak sira hakarak troka fali ema mate? Se nunee, la iha folin.

30 Se ema mate la moris fali, nusaa mak oras ba oras ami foo aan ba mate?

31 Maun-alin sira, hau loro-loron besik atu mate. Ida nee loos! Iha tan buat seluk mak loos: Hau kontenti tanba imi fiar ba ita nia Nai Kristu Jesus.

32 Se hau nia moris mak iha mundu nee deit, entaun hau luta hasoru ema siak-teen sira iha sidade Éfezu nee, hau manaan saida? Se ema mate la moris fila fali, diak liu ita halo tuir ema nebee baibain dehan, “Mai ita haan-hemu rame-rame, tanba aban ita mate ona.”✧

33 Keta husik ema bosok imi. “Se o ranxu ho ema aat, o nia hahalok diak sei sai aat.”

✧ 15:27 Salmus (Mazmur) 8:6 † 15:29 Matenek nain sira kona ba Biblia laduun hatene, simu batizmu hodi troka ema mate nee, dehan saida. Iha Biblia tomak la iha versikulu seluk mak temi kostumi nee. ✧ 15:32 Isaias 22:13

³⁴ Imi tenki hatene tuir imi nia aan fila fali. La bele halo sala tan! Tuir loos imi tenki moe, tanba imi balu matan tomak hela kona ba Maromak nia dalan.

Ita sei moris fila fali ho isin lolon foun

³⁵ Karik ema ruma husu, “Oinsaa mak ema mate moris fila fali? Sira moris fali ho isin lolon modelu oinsaa?”

³⁶ Beik liu! Bainhira imi kuda fini, fini nee tenki sai dodok iha rai okos mak foin bele moris sae.

³⁷ Fini nebee imi kuda nee, so musan deit, karik trigu musan ka musan seluk ruma. Maibee bainhira moris sae, nia modelu oin seluk fali,

³⁸ tuir modelu nebee mak Maromak foo. Fini ida-idak moris mai iha nia modelu rasik, tuir Maromak nia hakarak.

³⁹ Nunee mos buat nebee iha iis, nia modelu oi-oin. Ema nia isin lolon oin ida, animal nia isin lolon oin seluk, manu fuik ho ikan mos isin lolon la hanesan.

⁴⁰ Laos nee deit. Buat nebee iha lalehan ho buat nebee iha rai, iha nia furak hotu, maibee la hanesan.

⁴¹ Loro matan nia furak oin ida, fulan nian oin seluk, fitun oin seluk fali. Too fitun ida-idak mos furak la hanesan.

⁴² Nunee mos bainhira ema mate moris fila fali. Mate isin nebee ema hakoi, sei dodok, maibee ita moris fila fali ho isin lolon nebee la dodok tan ona.

⁴³ Isin lolon nebee ema hakoi, ita haree ba aat loos, maibee ita moris fila fali ho isin lolon nebee furak. Isin lolon nebee ema hakoi, la iha kbiit, maibee ita moris fila fali ho isin lolon nebee forti.

⁴⁴ Isin lolon nebee ema hakoi nee, mundu nian, maibee bainhira ita moris fali, Maromak nia Espiritu sei foo fali isin lolon lalehan nian. Se isin lolon mundu nian iha, entaun isin lolon lalehan nian mos iha.

⁴⁵ Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Ema primeiru nebee Maromak foo iis mak Adão. Ikus mai iha tan Adão seluk, nee mak Kristu. Adão ida ikus nee Ema lalehan nian, i Nia mak huun ba moris rohan-laek.”✧

⁴⁶ Maski nunee isin lolon mundu nian iha uluk mak foin isin lolon lalehan nian iha.

⁴⁷ Adão ida primeiru husi rai rahun, Adão ida segundu husi lalehan.

⁴⁸ Ema iha mundu nee, sira nia isin lolon hanesan Adão ida primeiru nebee husi rai. Ema nebee lalehan nian, sira nia isin lolon hanesan Adão ida segundu nebee mai husi lalehan.

⁴⁹ Agora dadauk ita nia ilas hanesan ema ida nebee husi rai. Nunee mos aban-bainrua ita nia ilas sei sai hanesan Ema ida nebee mai husi lalehan.

⁵⁰ Nunee maun-alin sira, hau hatete ba imi, isin ho raan la bele tama iha reinu lalehan. Ita nia isin nebee sei dodok, la bele tama ba iha fatin moris rohan-laek nian.

⁵¹ Rona di-diak! Hau hakarak loke segredu ida ba imi. Husi ita sira nee, balu deit mak sei mate. Maibee too loron ikus Maromak sei troka ita hotu nia isin lolon sai foun.

⁵² Nee sei akontese derepenti deit lais liu fali ema taka-loke matan, bainhira korneta ikus lian. Iha tempu nee, ema mate sei moris fila fali ho isin lolon nebee la dodok tan. I ita nebee mak

✧ **15:45** Jénesis (Kejadian) 2:7

sei moris, Maromak sei troka ita hotu nia isin lolon sai foun.✧

⁵³ Tanba ita nia isin lolon nebee sei dodok nee, tenki troka ho isin lolon ida nebee nunka dodok. Ita nia isin lolon nebee sei mate nee, tenki troka ho isin lolon ida nebee nunka mate.

⁵⁴ Buat nee sei akontese tuir saida mak hakerek iha Livru Sagradu dehan, “Maromak halakon tiha mate nia kbiit, i manaan tiha ona.”✧

⁵⁵ “Hei, mate!

O lakon tiha ona!

Hei, mate!

O la iha veneno tan atu oho ami!”✧

⁵⁶ Veneno nebee lori ita ba mate mak ita nia sala. I buat nebee hatudu sai ita nia sala mak Maromak nia lei.

⁵⁷ Maibee ita foo agradese ba Maromak! Tanba liu husi ita nia Nai Jesus Kristu, Nia halo ita manaan.

⁵⁸ Nunee maun-alin doben sira, hamriik metin nafatin. La bele nakdoko. Halao nafatin Nai Jesus nia servisu ho laran tomak. Tanba imi hatene katak, imi nia servisu makaas ba ita nia Nai la saugati.

16

Ajuda ba sarani sira iha Jerusalém

¹ Agora hau hakarak hakerek kona ba osan nebee mak imi tau hamutuk atu ajuda Maromak nia povu iha Jerusalém. Hau foo hatene uluk ona ba sarani sira iha provinsia Galásia, oinsaa atu tau osan hamutuk. Diak liu imi mos halo tuir dalan nee.✧

✧ **15:52** 1 Tesalónika 4:15-17 ✧ **15:54** Isaias 25:8 ✧ **15:55**
Oseias (Hosea) 13:14 ✧ **16:1** Roma 15:25-26

2 Domingu-Domingu, imi ida-idak tenki rai osan balu tuir osan hira mak nia simu iha semana ida nia laran. Rai kedas osan nee, la bele hein too hau baa mak foin imi komesa tau osan hamutuk.

3 Depois, bainhira hau too iha imi, hau sei hakerek surat hodi foo konhese ema sira nebee mak imi hili, i sira bele lori osan ho surat nee ba iha Jerusalém.

4 Se ita senti dehan diak liu hau mos baa, entaun sira akompanha deit hau.

Paulo nia planu

5 Hau sei baa uluk provinsia Masedónia. Hau vizita fatin balu iha nebaa mak foin hau baa haree imi.✧

6 Dala ruma hau hela ho imi kleur uitoan, karik durante tempu malirin tomak. Depois imi bele ajuda hau baa iha fatin seluk tan.

7 Hau la baa vizita imi agora tanba hau lakohi vizita lalais deit. Maibee se ita nia Nai foo lisensa, hau hakarak atu hela kleur uitoan ho imi.

8 Agora dadauk hau iha sidade Éfezu. Hau sei hela iha nee too loron Pentakosta,✧

9 tanba odamatan nakloke mai hau atu halao Maromak nia servisu iha nee ho diak, maski ema barak kontra hau.✧

10 Kuandu Timóteo baa iha imi, simu nia ho diak atu nia la bele senti tauk iha imi nia klaran, tanba nia servisu ba ita nia Nai, hanesan mos hau.✧

✧ 16:5 Apostolu sira nia Iistoria 19:21 ✧ 16:8 Levítiku (Imamat) 23:15-21; Deuteronomiu (Ulangan) 16:9-11 ✧ 16:9 Apostolu sira nia Iistoria 19:8-10 ✧ 16:10 1 Korintu 4:17

¹¹ Nee duni keta husik ema ida halo moe nia. Ajuda nia atu nia fila mai ho diak, tanba hau ho maluk sarani sira seluk hein hela nia iha nee.

¹² Iha tan buat ida. Hau husu fila-fila ona ba ita nia irmaun Apolo atu nia akompanha maluk sarani sira seluk hodi baa vizita imi. Maibee nia lakohi baa agora. Nia iha oportunidade mak nia baa.

Lia menon ikus

¹³ Imi tenki matan moris neon nain, kaer metin imi nia fiar, brani ba, i forsa nafatin.

¹⁴ Halo buat hotu-hotu ho domin.

¹⁵ Maun-alin sira, imi hatene katak Estéfnas ho nia uma laran sai ema primeiru nebee fiar ba Kristu iha provinsia Akaia, i sira foo aan tomak atu serbi sarani sira seluk. Nunee hau husu ho laran[☆]

¹⁶ atu imi rona ema hanesan nee, rona mos ema seluk nebee foo aan hanesan sira hodi serbi sarani sira.

¹⁷ Bainhira Estéfnas, Fortunato ho Akaiku too iha nee, hau nia laran haksolok. Tanba ajuda nebee imi la bele foo ba hau, sira mak foo hodi imi nia naran.

¹⁸ Sira hametin hau nia laran, hanesan mos sira hametin imi nia laran. Imi tenki respeita ema hanesan nee.

Paulo taka nia surat

¹⁹ Sarani sira iha provinsia Ázia hatoo hela kumprimentus ba imi. Akila ho Priscila* foo hakuak boot ba imi hodi Nai Jesus nia naran.

☆ **16:15** 1 Korintu 1:16 * **16:19** Iha nee Paulo hakerek "Prisca". Prisca nee Priscila nia naran seluk.

Sarani sira nebee baibain halibur hamutuk iha sira nia uma mos foo hakuak boot.✧

²⁰ Maluk sarani sira hotu iha nee foo kumprimentus ba imi.

Rei malu hanesan maluk sarani.

²¹ Hau, Paulo mak hakerek kumprimentus nee ho hau nia liman rasik.

²² See mak la hadomi Nai Jesus, nia sei hetan malisan.

Nai Jesus, mai ona ba!

²³ Ami harohan atu ita nia Nai Jesus hatudu Nia laran diak ba imi.

²⁴ Hau hadomi imi hotu nebee laran ida ho Kristu Jesus.

Amen.

✧ **16:19** Apostolu sira nia Istoría 18:2

Testamentu Foun ba Ema Hotu
The New Testament in the Tetun Dili language of
East Timor
O Novo Testamento na língua Tetun Dili de Timor
Leste

Copyright © 2021 Biblia ba Ema Hotu

Language: Tetun Dili

Translation by: Biblia ba Ema Hotu

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-09-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Sep 2024 from source files dated 19 Sep 2024

ec11a15b-ac26-5102-b6d0-8c049df10e2c